

GRUNDLAG FOR DEN BEREGNEDE NOTERING FOR ØKOLOGISKE SMÅGRISE – SEPTEMBER 2024

Michael Groes Christiansen

^a SEGES Innovation P/S

STØTTET AF

Svineafgiftsfonden

Hovedkonklusion

Grundlaget beskriver forudsætningerne for den økologiske smågrisenotering fra uge 40, 2024.

Sammendrag

Notatet erstatter notat 2332, 2023 [1].

I det nye grundlag er der beregnet et normfoderforbrug til et økologisk sohold, som laver 16 kg grise ved fravæning. Udvalget for Den beregnede Notering for Økologiske Smågrise (herefter benævnt som Udvalget) har fra 2024-2025 indført, at der er en økonomisk udgift ved at dyrke en vårbyg mark med udsæd det år, hvor der ikke går søer på markerne. Et foreløbigt skøn for denne udgift er 5.460 kr./ha, og det er brugt i grundlaget. Udvalget har ligeledes fra 2024-2025 indført en beregnet norm for behov for sofoder økologisk produktion baseret på 16 kg fravænningsvægt. Noget af normfoderforbruget til økologiske søer kan afdække via afgræsning i sommerhalvåret. Disse foderenheder sættes til 0 kr./FEso græs og udgør i dette grundlag 138,3 FEso ud af i alt 2.203 FEso/årsso med det nye grundlag og årets effektivitetstal.

Den beregnede Notering for Økologiske Smågrise beregnes ud fra det bedst mulige skøn over indtægter og udgifter for henholdsvis små- og slagtegriseproducenten. Indtægterne kommer ved salg af slagtegrise og søer, baseret på Friland A/S'-noteringer. Omkostningerne består af styk-, kontante kapacitets- og finansieringsomkostninger. Ud fra de samlede indtægter og udgifter kommer der et resultat på bundlinjen, som fordeles mellem små- og slagtegriseproducenten. Det er renter og afskrivninger ved at producere henholdsvis en smågris og en slagtegris, der anvendes til at fordele under- og overskud mellem små- og slagtegriseproducenten. Baggrunden for dette princip er, at små- og slagtegriseproducenten skal have samme afkast af den investerede kapital i produktionsapparatet.

Den beregnede Notering for Økologiske Smågrise beregnes ud fra Danish Crowns almindelige notering for slagtegrise plus Friland A/S'-tillæg for økologiske grise. Noteringen fastsættes altid på

baggrund af den senest offentliggjorte slagtegrisenotering tillagt de forskellige økologiske tillæg. Hvis slagtegrisenoteringen suspenderes, offentliggøres Den beregnede Notering således uændret ugentligt, indtil en ny slagtegrisenotering foreligger.

Kontrakter, der indgås mellem køber og sælger, bør omfatte, hvilken eller hvilke noteringer samt hvilket grundlag et kvalitetstillæg eller fradrag til basisnoteringen smågriseprisen skal beregnes ud fra. Ligeledes skal parterne selv forholde sig til prisen på ukurante grise som fx halvørner, grise med brok, samt grise der i størrelse afviger fra det aftalte. Det bør ligeledes være aftalt, hvordan køber og sælger skal forholde sig i tilfælde af tab som følge af *Salmonella* i slagtegrise- og/eller sobesætningen. Eventuel vaccination af vækstdyr bør aftales mellem køber og sælger.

Baggrund

Beregning af smågrisenoteringerne foretages hver uge. Noteringen offentliggøres sammen med Noteringen for Økologiske Slagtegrise.

Idéen bag Den beregnede Notering for Økologiske Smågrise er at fordele resultatet per produceret gris mellem små- og slagtegriseproducenten, så begge får en andel af resultatet, som svarer til investeringen. Fordelingen af de samlede omkostninger ved at producere en gris afhænger naturligvis af de forudsætninger, der anvendes. Der tages udgangspunkt i produktionssystemer til søer på friland og 800 stipladser til slagtegrise i et staldsystem med adgang til udeareal.

Mindst én gang om året tages samtlige forudsætninger op til ny vurdering for at blive tilpasset den løbende udvikling i effektivitet. Ændringer i noteringen, foderpriser og produktionsafgifter mv. indgår dog i beregningen på det tidspunkt, de måtte fremkomme.

Materialer og metoder

Noteringer

Nedenstående noteringer og slagtevægte indgår i Den beregnede Notering for Økologiske Smågrise: Slagtegrisenotering fra Slagteriselskabet Danish Crown + økologi- og kvalitetstillæg fra Friland A/S, inkl. efterbetaling og markedstillæg:

- Slagtesøer og gylte, notering III, inkl. økologitillæg og efterbetaling
- Slagtepolte, højeste vægtgruppe for slagtegrise, inkl. økologitillæg og efterbetaling for slagtegrise
- Slagte- og halvørner afregnes til konventionel notering
- Avlsørner. Prisen for en D-orne, inkl. transport
- LY-sopolte/konventionel/MS/SPF, inkl. transport.

Tillæg og fradrag til Den beregnede Notering for Økologiske Smågrise

Princippet i beregningerne er, at resultatet deles i forhold til investeringens størrelse i henholdsvis so- og slagtegrisebesætningen. Resultatet er det over- eller underskud, der er tilbage, når alle omkostninger er afholdt. Prisen for en smågris bliver herved samtlige udgifter per gris minus indtægter per gris +/- andel af resultat per gris fra fødsel til slagtning. Sundhedstillæggene for SPF+myc og SPF er faste tillæg.

Tabel 1. Slagtevægt og godkendelsesprocent, økologiske grise baseret på gennemsnitsudtræk fra det viste årstal, omkring uge 35 og 1 år frem

Slagtevægt	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Slagtegrise, kg	83,8	83,5	84,1	85,4	86	85,8	86,5	86,6	88,1	87,6	85,1	87,6
Søer og gylte, kg*	190	190	190	172	178	179	186	184	190,5	175,7	176,6	191,8
Orner, kg	213	222	222	204	210	221	216	236	221	226,3	218,7	218,8
Godkendte slagtegrise, %	66,9	67,3	73,1	70,4	67,3	70,2	73,2	77,3	80,7	81,05	80,5	80,8
% afregnet konventionelt**										1,26	1,78	0
% grise med farvede aftegn											0,24	0,25

* Ekskl. små polte

** Der er økologiske grise, som på grund af bemærkninger på slagteriet mister alle økologiske tillæg. Reglerne er ændret over tid

Da orner og halvorne afregnes til traditionel notering, leveres de til smågrisekøber uden beregning. Godkendte slagtegrise er den andel af slagtegrise, som afregnes med kvalitetstillæg.

Tabet for grise, der ikke er godkendt på grund af farvede pletter, kan beregnes via følgende formel:

Gns. kg slagtevægt × fradrag ved ikke-godkendelse × den gennemsnitlige godkendelsesprocent.

For eksempel:

$88 \text{ kg} \times 3 \text{ kr. kvalitetstillæg i kg} \times 0,8 = 211 \text{ kr. per gris med farvede hårsække.}$

Denne formel kan bruges for den %-andel, der ligger over %-grise med farvede aftegn oplyst i tabel 1.

Indregnet efterbetaling og resttillæg per kg fremgår af tabel 2 og er fremadrettet baseret fra sidst kendte tillæg. Resttillæg opnås af alle økologisk afregnede grise mellem 60 og 104,9 kg slagtevægt.

Fra 4. december 2023 opnår økologiske grise, der tildeles kode 600 og 601 ved slagting igen økologiske tillæg. Tabte økologiske tillæg er fra denne dato derfor sat til 0 i tabel 2. Ornegrise i % ved slagting er ikke medregnet, da soholder kompenser for dette i forvejen ifølge grundlaget.

Baseret på DC-afregningsstatistik 2023/2024 er der fundet, at diverse afregningskorrektioner udover specialgrise tillæg i forhold til multigris-afregning var 14 øre/kg.

Tabel 2. Oversigt over efterbetaling og resttillæg som indregnes per kg slagtekrop over tid samt fra 2021-tabte økologiske tillæg. Sidst kendte efterbetaling på udgivelsestidspunktet indgår i afregningsprisen og er angivet med slutåret. Fra 4. december 2023, betyd en regelændring at økologitillæg igen kan opnås for grise med sygdomskode 600 og 601.

Regnskabsår	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Efterbetaling, kr./kg	1,05	1,00	1,15	0,80	1,05	1,35	1,30	1,30	1,10
Nutidsværdi af efterbetaling, kr./kg	1,03	0,98	1,13	0,80	1,05	1,35	1,30	1,30	1,10
Resttillæg, kr./kg	0,75	0,80	1,15	1,00	0,35	0,80	1,10	0,50	0,90
Tabte økologiske tillæg, kr./kg							-0,18	-0,17	0,00
Korrektionsfaktor til notering, kr./kg									-0,14

Sundhedsstatus og vaccinationer

Økologiske grise kan godt have SPF-status. Der er ikke længere nogen vejledende merpris for høj sundhedsstatus ved fravæning og ved 30 kg i Danmark. Men køber bør være opmærksom på, at der måske kan spares nogle vaccineomkostninger, som køberen måske ellers må betale ekstra for at få.

I dette grundlag er der indregnet følgende gennemsnitlige vaccinationsudgifter til vækststyr, samt på hvilket driftsgrenniveau de er tilføjet:

- 20 kr./pattegris mod tidligere 8 kr./pattegrise
- 0 kr./smågris
- 8 kr./slagtegris mod tidligere 12 kr./pattegris.

De store ændringer 2023/2024 er baseret på Ø90-analyser for 2022.

Nogle slagtegriseproducenter ønsker et større vaccinationsprogram. Flere sobesætninger har vaccinationsudgifter på op til 28 kr./fravænnet gris via vaccination mod *Lawsonia*, ødemsyge, Myc og Ap samt PCV2. Vaccinationsprogrammet bør aftales mellem små- og slagtegriseproducent, samt hvem der gør hvad, og dermed har en eventuel vaccineudgift.

Normsofoderberegning med effektivitetsgrundlag

Der fravænes ved meget forskellig fravænningsalder indenfor økologi. På nogle bedrifter fravænes de ved en vægt på 25 kg.

Da Udvalget skal sætte en norm, er der beregnet et sofoderforbrug baseret på, at grundlaget har 16 kg/gris i fravænningsvægt. Søers diegivningsperiode sættes også ud fra dette mål.

Med en god græsmark forventes der et optag på 1 FEso/græs om sommeren for drægtige søer og ½ FEso/græs per diegivende so. Der kan være meget forskel i fordeling af sofoder afhængig af, hvor meget søerne spiser som diegivende. Med en god græsmark forventes der et optag på 1 FEso/græs om sommeren for drægtige søer og ½ FEso/græs per diegivende so. I vinterhalvåret bruges små mængder grovfoder, idet erfaringen er, at for store mængder kan give foderspild.

Grovfoderanbefalingen er sat ned for at undgå foderspild, så der gives det mere kraftfoder.

Tabel 3. FEso per årssø beregnet ud fra biologisk model og med sidst kendte effektivitetsgrundlag og med 16 kg i fravænningsvægt. Bemærk pattegrisefoderoptag kan være i form af diegivningsfoder, eller en pattegriseblanding

	Dr-foder i FEso	Die-foder i FEso	Afgræsning i FEso	Grovfoder i FEso	I alt FEso
Løbe- og polteafdeling	0	212,9	0,00	5,32	218,2
Drægtighedsfold	666,4	34,5	107,90	21,58	830,4
Farefold	0	1123,1	30,41	1,33	1154,9
I alt per type per FEso/årssø	666,4	1370,5	138,3	28,2	2203,4
Pattegrisefoder i FEsv/årssø eller FEso/årssø		127,3			
FEso/årssø fratrukket pattegrisefoder	666,4	1243,2	138,3	28,2	2076,2
I alt FEso/årssø fratrukket pattegrisefoder og afgræsning					1937,9

Der kan være meget forskel i fordeling af sofoder afhængig af, hvor meget søerne spiser som diegivende. Hvis ædelysten i diegivningen er mindre end forudsat af model, bruges der mindre i farefold og mere i de andre folde, da huldtab diegivning skal genetableres.

Produktionsresultater

Produktionsresultaterne er fra effektivitetskontrollen med samme periode for søer og slagtegrise. Der omregnes til standardiserede værdier for tilvækst og FEsv i små- og slagtegriseholdet. Fra 2023 overgår sofoder per årssø til en beregnet model ud fra effektivitetstal det pågældende år.

Table 4. Produktionsresultater/forudsætninger, økologiske grise. Sidst kendte landsgennemsnit baseret på kalenderåret indgår i grundlaget

Landsgennemsnit år	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Besætninger						10	15	10	11	11
Årssø median						324	414	270	342	431
1. lægs, %	24,0	25,0	26,5	25,0	27,8	21,7	26,5	24,6	23,1	21,3
Døde søer, %	7	7	7	7	8	10	7,5	6,4	5,7	5,5
Laktationsperiode/kuld	52	52,5	53	53	53	51,1	58,7	61,2	61,8	62,6
Spildfoderdage/kuld	24,1	20,1	21,5	18	18	18,5	15,3	15,6	15,5	12,7
Kuld/årssø	1,9	1,93	1,92	1,94	1,94	1,96	1,92	1,88	1,88	1,90
Fravænnede grise/kuld	11,4	11,5	11,85	11,9	11,8	11,5	12,5	12,83	12,84	13,41
Fravænnede grise/årssø	21,7	22,2	22,75	23,1	22,9	22,54	24,01	24,12	24,14	25,48
Sofoder per årssø inkl. grovfoder, FEso/årssø	2.020	2.020	2.020	2.020	2.020	2.020	2.020	2.020	2.020	1.938
Pattegrisefoder, FEsv/årssø							120	120,6	120,7	127,4
Fravænningsvægt, kg	14	14	14	14	14	14	16	16	16	16
Landsgennemsnit år	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Daglig tilvækst, fravæning-30 kg, gram/dag	535	545	520	550	520	520	620	630	610	616
FEs per kg tilvækst	2,33	2,32	2,2	2,13	2,10	2,10	2,20	2,10	2,01	2,03
Grovfoder i FEsv/smågris	0,92	0,89	0,92	0,87	0,92	0,92	0,68	0,67	0,69	0,68
Døde grise, %	4	3,8	2,8	2,8	2,9	3,2	2,5	3,3	2,8	2,4
Landsgennemsnit år	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Besætninger						29	21	28	19	30
Median producerede grise/år						3.011	3.047	3.379	2.654	1.414
Levende vægt ud fra slagtevægt, kg	110,2	111,9	112,7	112,4	113,3	113,5	115,4	114,8	111,5	114,8
FEs/kg tilvækst	3,15	3,12	3,11	3,05	2,95	2,91	2,82	2,87	2,83	2,93
Daglig tilvækst, gram/dag	840	850	880	910	880	882	920	956	921	934
Grovfoder i FEsv/slagtegris	5,73	5,78	5,64	5,43	5,68	5,68	5,57	5,32	5,31	5,44
Kødprocent	59,4	59	59,2	59,8	60,2	60,9	61,1	61,4	60,4	58,5
Døde/kasserede, %	4,5	4,2	4,5	4,2	5,5	4,5	4,3	3,7	3,4	3,4

Der blev indført nye kødprocentligninger i 2023 fra den 8. maj 2023. Dette betød ca. et fald på 2,9 kødprocentpoint fra den gamle.

Udvalget har sat forbrug af pattedrisefoder til 5 FEs/fravænnet gris, og omregnet det til per årsso. Der regnes med 100 gram grovfoder per dag til smågris og 200 gram per dag til slagtegris. Grovfoder sættes til 0,3 FE/kg. Grovfoder sættes 35 øre lavere per 1 FE end en økologisk slagtegriseblanding.

Mange økologiske slagtegrisebesætninger køber smågris ved fravæning.

Døde søer i % er skøn indtil 2020. Sofoder er modelberegnet fra 2023-grundlag. Smågris er baseret på standardisering ud fra slagtegris efter 2020

Arbejdsforbrug

Ved beregning af arbejdsforbruget er der taget udgangspunkt i produktionssystemer med søer på friland og slagtegris på stald med adgang til udendørs løbegård. I arbejdsforbruget indgår tilsyn, behandling og registrering samt driftsledelse og vedligeholdelse. Det fastsatte arbejdsforbrug fremgår af tabel 5.

Tabel 5. Arbejdstidsforbrug i økologisk griseproduktion fra årstal. Tid til lokalbedøvelse af hangris (1 min.) indgår i soens arbejdstid fra 2021 (taget særskilt før dette)

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Timer/årsso indtil fravæning	14	14	14	14	14	14	14	14,2	14,2	14,2	14,2
Minutter/smågris	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
Minutter/slagtegris	25,5	25,5	25,5	25,5	25,5	25,5	25,5	25,5	25,5	25,5	25,5

Arbejdslønnen er baseret på lønforhold inden for landbruget til en landbrugsuddannet medarbejder, der kan arbejde selvstændigt. Timer per enhed ganget timepris i disse kalkuler er holdt op mod lønomkostning per enhed i Ø90-regnskaber og årsrapporter fra nogle økologer tidligere i forbindelse med arbejdet med grundlaget. De passer ud fra en medianbetragtning, men der er også meget stor spredning i regnskaberne på lønomkostning per enhed.

Diverse styk- og kapacitetsomkostninger Foderpriser

Foderpriser kan efter behov ændres løbende af Udvalget for Den beregnede Notering for Økologiske Smågris. I dette notat vises kun, hvad de sættes til af Udvalget i september det pågældende år. Der anvendes priser på færdigblandinger solgt på kontrakt. Prisniveauet er kontraktprisen baseret på levering af 12 tons per gang.

Tabel 6. Foderpriser økologi. Pris i kr. per 100 FEso eller FEsv

Dyregruppe	Fra uge 51, 2013	Fra uge 42, 2014	Fra uge 42, 2015	Fra uge 41, 2016	Fra uge 42, 2017	Fra uge 43, 2018	Fra uge 44, 2019	Fra Uge 40, 2020	Fra Uge 42, 2021	Fra Uge 39 2022	Fra uge 40 2023	Fra uge 40 2024
Sofoder, vægtet	290	270	284	295	319	311	281	251	280	450	327	309
Pattegrise-foder faremark									403	586	482	408
Smågrise-foder, vægtet	360	335	360	370	402	385	363	339	375	538	400	371
Slagtegrise-foder	300	285	299	310	330	333	303	273	319	494	372	356

De foderpriser, som bruges i en aktuell uges prisberegning af økologiske smågrisepriser, kan findes på følgende link: [Beregn smågrisepris \(svineproduktion.dk\)](https://www.beregnsmaagrisepriis.dk), hvor der skal trykkes på skift til egen beregning økologisk produktion.

De foderpriser, som er default her, er de aktuelt benyttede foderpriser for den økologiske smågriseprisfastsætning. Udvalget forholder sig til foderpriseniveau økologi september, februar og juni i fodersæson 2024/2025.

Besætningsværdi og afregning af økologiske søer

Besætningsværdien beregnes ud fra indkøbsprisen samt avls- og produktionsværdier for de forskellige dyrekategorier og sundhedsniveauer.

Der skal som udgangspunkt indkøbes økologiske grise. Fra 1. januar 2022 tjekkes udbuddet i husdyrdatabasen www.organicxlivestock.dk. Hvis der ikke er egnede økologiske grise på markedet, kan der søges om dispensation til at indsætte konventionelle avlsgrise.

2018-2019: Friland A/S har oplyst, at ca. 80-85 % af de økologiske søer er afregnet som økologiske.
 2019-2020: Friland A/S har oplyst, at ca. 75,5 % af de økologiske søer er afregnet som økologiske.
 2020-2021: Friland A/S har oplyst, at ca. 76 % af de økologiske søer er afregnet som økologiske.
 2021-2022: Friland A/S har oplyst, at ca. 76 % af de økologiske søer er afregnet som økologiske.
 2022-2023: Det antages indtil videre, at ca. 76 % af de økologiske søer er afregnet som økologiske.
 2023-2024: Det antages indtil videre, at ca. 80 % af de økologiske søer er afregnet som økologiske.

Disse søer kan eventuelt opnå et markedstillæg, som kun gælder for økologiske søer. Dette indlægges ikke ugentligt, men som gennemsnit fra en periode til næste periode.

Fra december 2022 antages det, at den økologiske polteandel er lig med den andel af søer fra økologiske besætninger, som er afregnet økologisk.

Værdien af eget tillæg er beregnet som værdien af en økologisk slagtegris + 500 kr./polt til avlsstyring. Værdien af indkøbte polte er sat til økologisk slagtegris + 1.100 kr./polt til avlsstyring.

Udvalget vurderer fra 2024, at ca. 2/3 af polte er indkøbte. Poltepris i grundlaget er økologisk slagtegris + 900 kr./polt.

Diverse priser

Fælles stykomkostninger, som kun gælder for én dyregruppe fremgår af tabel 6. Fra 2021-2022 er det indregnet, at halvdelen af strøelsesmaterialet skal være økologisk halm.

Fra 2023-grundlag er der indlagt at dyrkning af sofolde år 2 med vårbyg med udlæg, koster i udbyttetab og ekstra jordarbejde etc.

Table 7. Diverse priser. Sidste kolonne indgår i nuværende grundlag

Diverse stykomkostninger	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Pris per time, kr.	170	170	166	169	172	175	177	180	184	192	196	209
Jordleje sohold, kr. per ha	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000	4.500	4.500
Udgift 2 års dyrkning sofolde, kr./ha												5.460
Søer per ha	10,43	10,43	10,43	10,43	10,43	10,43	10,43	10,43	10,43	10,43	10,00	10,00
Pris per kWh (diesel etc. omregnet til kWh), kr.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1,5	1,1	1,1
Halmpris, kr./kg konventionel	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,55	0,69	0,80	1,0
Halmpris, kr./kg økologisk									0,75	0,89	1,00	1,2
Vandpris per m ³ , kr.	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
Udkørsel af gylle per m ³ , kr.	20	20	20	20	20	20	20	20	20	22,5	22,5	22,5
Transport ved 30 kg (mindre læs), kr.	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17
Transport per sopolt, kr.	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120
Genafgift søer, kr.	39	39	39	0	0	0	0	0	0	0	0	0
KS-udgifter fra 2016, inkl. genafgift, kr.	150	155	155	195	200	200	240	240	240	240	240	240

KS-udgifter er inkl. genetikforsyningsaftale fra DanBred.

Forbrug per enhed eller omkostning per enhed til energi, halm, medicin og vacciner, DAKA Denmark A/S (destruktion) samt diverse uspecificerede omkostninger fremgår af tabel 7. Vacciner i sobesætninger er delt op i vacciner til henholdsvis søer og pattegrise. Specielt vaccinefordelingen for vækstdyr er vejledende, men er taget med for at vise, hvor meget der er indregnet og i hvilken driftsgren. Der er store individuelle forskelle på vaccineforbrug, og på hvem der afholder udgiften, og det bør der korrigeres for i en eventuel smågriseaftale.

Tabel 8. Forbrug eller omkostning per årsso, eller per produceret enhed

	Søer og pattegrise	Smågrise	Slagtesvin
Energiforbrug per enhed, kWh	153	2	11
Halmforbrug per enhed, kg*	280	7,5	40
Vandforbrug, drikkevand m ³	6,6	0,09	0,7
Vandforbrug til sølehuller, m ³	4,4	0	0
Produktionsafgift, kr.	13,75	0	6,75
DAKA/destruktion per død enhed, kr./enhed**	280+45,4	34	82,5
Diverse udgifter per enhed, kr.	103	1+grovfoder	2
Vedligehold og service og maskinparkhjælp	725***	0	11,57***
Gødningsværdien per FEsv, øre	7,5	7,5	7,5
Produktionsrådgivninger per enhed****	29	0	1,5
Dyrlæge, vacciner og medicin per enhed, kr.****	895	3	13,5
Markleje per enhed, kr.	450	0	0

* Halmforbrug er meget forskelligt og afhænger af strategi for vedligehold af tørt strøget leje, samt stalde etc. (se Appendiks)

** DAKA-priser gælder fra 1. oktober 2023

*** Beløbet er per årsso for at korrigere for øget vedligehold ved den nødvendige maskinpark i forhold til bygning og inventarinvesteringer i stalde. For slagtegrise se etablering

**** Maskinhjælp slagtegrise-stalde **** baseret på Ø90-analyser.

Etableringsomkostninger for sobesætninger og vedligehold

Etableringsomkostninger og vedligehold fremgår af tabel 8. Der var fra 1. januar 2018 krav om skygge på friland økologi. Farehytten i sig selv giver skygge, men om sommeren kræver det en ekstra ventilationsåbning, så hytten ikke bliver for varm for soen.

Den høje alder ved fravæning i økologi gør, at der fra 2017 er indlagt pattegrise-foderautomater i farefoldene. Der regnes med én automat per fire farehytter, det vil sige antallet af foderautomater til pattegrise er fundet ved at dividere farehytter med fire.

Tabel 9. Etableringsomkostninger for sobesætninger (eksempel med 300 årssøer) under forudsætning af markdrift ved siden af

	Enheder	Pris per enhed, kr.	Beløb, kr.	Per årssø, kr.	Vedligehold i % af investering
Farehytter	108	14.650	1.582.200	5.274	3
Løbeafdeling	19	8.850	168.150	561	3
Drægtighedshytte-pladser	173	3.500	605.500	2.018	3
Poltepladser friland	26	2.600	67.600	225	3
Orneplads	1	25.950	25.950	87	3
Hegn	1	1.094.250	1.094.250	3.648	10
Foder + vand	1	748.900	748.900	2.496	10
Pattegrisefoder-automater	27	9.100	245.700	819	3
Vogne	1	210.250	210.250	701	10
4-hjuls motorcykel	1	69.450	69.450	232	10
Traktor m. frontlæsser	2	345.150	690.300	2.301	10
Strømaskine	1	161.450	161.450	538	10
Flyttevogn	1	134.200	134.200	447	10
I alt per enhed			5.803.900	19.346	6,7

Med valgt besætningstørrelse er der en investering på 19.346 kr. per årssø. Vedligehold per årssø er 6,7 % af den totale investeringssum. Vedligehold per årssø er et vægtet gennemsnit af ekspertskøn på vedligehold af inventar og maskinpark i procent af investeringssum [2]. I forhold til standardsatsen til vedligehold økologi, som er 0,6 % af nypris på råbygning og 3 % af nypris på inventar, indlægges der en ekstra kapacitetsomkostning per årssø, som i grundlaget bliver på 725 kr./årssø til vedligehold maskinpark.

Slagtegrise maskinhjælp

Til hver produceret slagtegris er der indregnet 50 kr./slagtegris i maskinhjælp investeringer i form af en minilæsser eller traktor med frontlæsser. Dette beløb afskrives som maskinhjælp i soholdet over 9 år (5,55 kr./slagtegris) og med 10 % i vedligehold og service årligt (5 kr./slagtegris). Den årlige beregnede omkostning per slagtegris til maskinhjælp investeringer inkl. renteomkostning fremgår af tabel 8.

Bygninger

Prisen på et produktionsanlæg til små- og slagtegrise er baseret på et staldsystem med 3-klima-stier. Fællesfaciliteter, som kontor og fodercentral, indgår ikke i byggeprisen. Vedligehold er 0,6 % af nypris på råbygning og 3 % af nypris på inventar. Vedrørende krav til økologiske stalde henvises til seneste Vejledning om Økologisk Jordbrugsproduktion [3].

Table 10. Nybygningspriser i investering per årssø i bygninger, inventar og maskinpark eller per smågrise-/slagtegrise-stiplads samt anvendte rentesatser

Investeringsbeløb per enhed	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Per årssø, kr.	12.376	13.651	13.920	14.474	14.474	16.013	17.563	19.346	19.346
Smågrise-stiplads indtil 30 kg, kr.	3.440	3.580	3.650	3.725	3.725	4.100	4.510	4.960	4.960
Slagtegrise-stiplads fra 30 kg til slagting, kr.	5.300	5.510	5.620	5.730	5.730	6.300	6.930	7.620	7.620
Kalkulationsrente, bygninger og inventar, %	3,59	3,35	3,35	2,35	1,35	1,35	1,65	2,00	3,50
Øvrig gæld, rente, %	5,5	7,30	7,30	6,30	5,30	5,30	5,65	8,00	7,00

Investeringer i sobesætninger afskrives gennemsnitligt over 9 år beregnet via vægtet gennemsnit.

For små- og slagtegrise udgør bygninger 65 % af stipladsprisen og gulv- og inventardelen udgør 35 %. Bygningsdelen afskrives over 25 år, mens inventardelen afskrives over 12 år.

Der er indregnet 12 måneders opbevaringskapacitet til gødning fordelt på 50 % ajle og 50 % fast gødning med et udgangspunkt på 20 m³ per DE pr. år.

Resultater og diskussion

Produktionsomkostninger opdelt ved 30 kg og fra 30 kg til slagting med grundlag 2024/2025 er vist i tabel 11.

Table 11. Produktionsomkostninger ved nulpunktsafregningspris (25,81 kr. per kg slagtekrop) ved økologisk produktion i et nyt anlæg (uge 40 , 2024)

Produktion	2022/2023		2023/2024		2024/2025	
	Til 30 kg	30 kg til slgt.	Til 30 kg	30 kg til slgt.	Til 30 kg	30 kg til slgt.
Nulpunktsafregningspris						
Værdi af slagtegris, kr.		2.701		2.222		2261
Gødningsværdi, kr.	6	12	9	18	9	19
Smågriseomkostninger, kr.	1050	1090	911	943	891	922
Stykomkostninger, kr.	650	766	496	939	453	965
Nulpunkt DB per gris, kr.	400	324	423	358	446	392
Kontante kapacitetsomkostninger, kr.	261	173	269	187	294	203
Renter og afskrivninger kr.	139	151	155	171	152	189
Resultat per gris, kr.	0	0	0	0	0	0
Andel finansieringsomkostning, %	47,97	52,03	47,47	52,53	44,69	55,31
Nulpunktafregningspris, kr./kg		30,83		26,12		25,81
Slagtevægt, kg		87,6		85,1		87,6

Kg-regulering

Beregning af kg-regulering for smågrise foretages for intervallet: 12-40 kg. Prisen for en smågris på 18 kg beregnes ved at tage 30 kgs-prisen og trække kg-regulering fra for intervallerne 12-25 kg samt 25-30 kg. Reguleringen kan ses her: www.svineproduktion.dk

Referencer

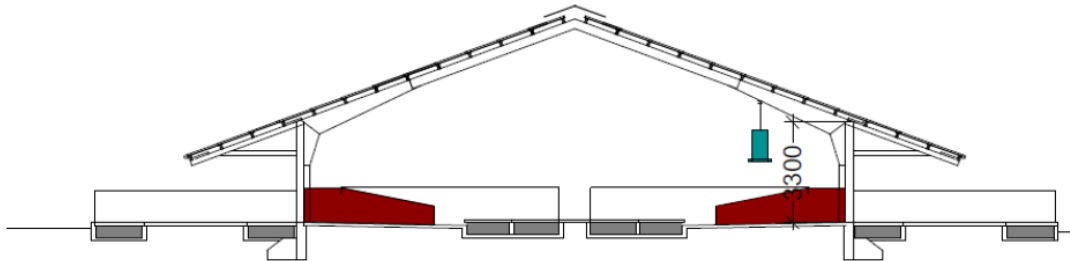
- [1] Christiansen, M. G. (2023): Grundlag for Den beregnede Notering for Økologiske Smågrise – December 2023. Notat nr. 2332, SEGES Svineproduktion.
- [2] Højholdt, M. (2016): Landskonsulent, Produktionsøkonomi, Cand. Agro. MBA SEGES Planter & Miljø, Personlig kommunikation.
- [3] Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri, Landbrugsstyrelsen (2023): Vejledning om Økologisk Jordbrugsproduktion – september 2023

Appendiks

Halmforbrug og økologisk griseproduktion

Udvalget har som emne i 2022/2023 drøftet "halmforbrug" og er kommet frem til, at der er en meget stor variation i forbruget. Der er til halmforbrug økologisk griseproduktion hentet inspiration fra kapitel 8 "Tab af næringsstoffer fra stalde – Normtal for husdyrgødning 2021/2022". Der er regnet med, at det velstrøede leje fjernes fra stald/stier efter afslutningen af et hold grise, samt i farehytter af hensyn til intern smittebeskyttelse. Man behøver ikke at fjerne det i løbe-/drægtighedsstalde, da der her normalt ønskes flokimmunitet hos gylte og drægtige søer.

Et velstrøet tørt leje kræver ikke nødvendigvis meget halm/gris, så længe det kan undgås, at grisen gøder i det. Økologiske vækstgrise er typisk opstaldet som i figur 1, og har mulighed for at gøde i løbegården, hvorved gødningsafsættelse i lejeareal kan undgås. Erfaringen for mange er dog, at forbruget er højere end de 10 kg halm/slagtegris, som er angivet i tabel 12. I farehytter ved soholdet varierer forbruget også efter vejr og vind.

Figur 1. Eksempel på økologisk slagtegrise-stald med fast gulv og spaltegulv i indearealet og fast gulv og spaltegulv i løbegården

Tabel 12. Halmforbruget i økologiske stalde. Egne beregninger og kapitel 8 "Tab af næringsstoffer fra stalde – Normtal for husdyrgødning 2021/2022" som er mærket med *

Driftsgren	Kg halm
Søers halmforbrug	
Halm per faring i kg	35
Halm ekstra per dag i farehytte	0,6
Halm per årssø farehytter	142
Middel halmforbrug af 2 normtal mht. valgte løbe-/drægtighedsstalde	131
Halmforbrug i kg per årssø denne model	272
Forbrug løbe-/drægtighedsstald per stiplads	
Økologi, delvis spaltegulv inde, løbegård med fast/drænet gulv + spaltegulv (50 %/50 %)	50*
Økologi, dybstrøelse hele arealet inde, løbegård med fast/drænet gulv + spaltegulv (50 %/50 %)	350*
Forbrug per produceret smågris (16-30 kg)	
Dybstrøelse, kg halm per smågris	17,5*
Økologisk, to-klimastald med delvis spaltegulv: fast/drænet gulv + spaltegulv (50 %/50 %) i løbegård, kg halm per gris	2,0*
Forbrug per produceret slagtegris i kg (30 kg til slagtning)	
100 % dybstrøelse, kg halm per gris	70*
Økologisk stald med dybstrøelse i hele indearealet + fast eller drænet gulv i udendørsarealet, kg halm per gris	30*
Økologisk stald med delvis spaltegulv inde + fast eller drænet gulv i udendørsarealet, kg halm per gris	10*

Udvalget for Den beregnede Notering for Økologiske Smågrise

Producenter
Smågrisesælger Jakob Gammelgaard, Trekanten 2, 7441 Bording. Mobil: 4061 1614. Mail: jakobg84@hotmail.com
Smågrisesælger Niels Thing, Krarupvej 19, 6882 Tistrup. Mobil: 2715 4384. Mail: niels.a.thing@gmail.com
Smågrisekøber Jakob Børsting, Rosvangvej 63, 7700 Thisted. Mobil: 5174 1927. Mail: Havreland@godmail.dk
Smågrisekøber Carsten Bøndergaard, Højvang, Velhustedvej 43, 6933 Kibæk. Tlf.: 9719 1181 / 2264 6474. Mail: cb35@live.dk
Smågrisekøber Jesper Kjeldtoft, Arupvej 39, 7742 Vesløs. Tlf.: 6016 4020. Mail: jkjeldtoft@live.dk
Teknikere
Assistant Manager, Ejerservice Jens Peter Nannerup, Friland A/S, Marsvej 43, 8960 Randers SØ. Tlf.: 8919 2762 / mobil: 4015 9831. Mail: jpna@danishcrown.dk
Specialkonsulent Michael Groes Christiansen, Ledelse & Økonomi, SEGES Innovation P/S, Axeltorv 3, 1609 København V. Mobil: 5135 9333. Mail: mgc@seges.dk
Chefkonsulent Heidi Mai-Lis Andersen, Innovationscenter for Økologisk Landbrug, Agro Food Park 26, 8200 Aarhus N. Mobil: 3056 9910. Mail: hmla@icoel.dk

SEGES INNOVATION

Tlf.: 87 40 50 00

info@seges.dk

Ophavsretten tilhører SEGES Innovation P/S. Informationerne fra denne hjemmeside må anvendes i anden sammenhæng med kildeangivelse.

Ansvar: Informationerne på denne side er af generel karakter og søger ikke at løse individuelle eller konkrete rådgivningsbehov.

SEGES Innovation P/S er således i intet tilfælde ansvarlig for tab, direkte såvel som indirekte, som brugere måtte lide ved at anvende de indlagte informationer.